

Upute za pacijente kod kojih je planirana operacija tumora hipofize

Kada je tumor hipofize potrebno operirati?

Hipofiza je žlijezda smještena na bazi mozga koja upravlja radom drugih žlijezda u tijelu. Na hipofizi se relativno često nalaze dobroćudni tumori koji se nazivaju adenomima. Operacija adenoma nije uvijek potrebna već samo u slučaju:

- **pritiska tumora na okolne strukture** što može uzrokovati smetnje vida ukoliko dodiruje vidni živac
- **pojačanog stvaranja nekih hormona iz adenoma** (npr. hormon rasta, TSH, LH/FSH ili ACTH - hormon koji potiče nadbubrežnu žlijezdu na lučenje kortizola).

Kako izgleda operacija tumora na hipofizi?

Operacija tumora na hipofizi izvodi se **kroz nos**, bez otvaranja lubanje. Iznad krova nosne šupljine nalazi se **sfenoidni sinus** (prostor ispunjen zrakom), iza kojeg se nalazi hipofiza. Kirurzi kroz taj prostor pristupaju tumoru.

Tijek operacije

Operacija se izvodi u **općoj anesteziji**, a zahvat zajednički izvode otorinolaringolog i neurokirurg. Nakon što se kirurškim instrumentima pristupi sfenoidnom sinusu, pažljivo ga se otvori i prikaže se hipofiza s tumorskim tkivom. Tumori hipofize su obično mekani te se kirurškim instrumentom (kiretom) odvoje od okolnog tkiva. Prazan prostor nastao uklanjanjem tumora ispunji se **malom količinom masnog tkiva** (uzetog s nekog dijela tijela, većinom s trbuha) kako bi se spriječilo krvarenje i otjecanje **cerebrospinalne tekućine (likvora)**.

Koje su moguće komplikacije kirurškog liječenja?

Komplikacije su relativno rijetke, uglavnom **blage i prolazne**, ali zahtijevaju medicinsko praćenje. Najčešće komplikacije su:

- **prolazni dijabetes insipidus** (pojačano mokrenje i žeđanje zbog manjka antidiuretskog hormona)

- **hipopituitarizam** (manjak jednog ili više hormona hipofize)
- **rinolikvoreja** (otjecanje likvora kroz nos)
- **meningitis** (upala moždanih ovojnica)
- **hiponatrijemija** (snižen natrij u krvi, obično prolazna)

Kako se ponašati nakon operacije?

Prvih **mjesec dana nakon operacije** je potrebno:

- izbjegavati **puhanje nosa, kihanje, naprezanje i saginjanje**
- ako postoji potreba, kihati treba **otvorenih usta**
- izbjegavati naprezanje pri pražnjenju crijeva (po potrebi koristiti **laksative i prehranu bogatu vlaknima**)

Ako je funkcija hipofize bila oštećena tumorom ili samim operativnim zahvatom, bit će potrebno **privremeno ili trajno nadomještanje hormona** (npr. hormona štitnjače, kortizola ili antidiuretskog hormona, testosterona u muškaraca, estrogena/progesterona u žena).

Kontrole i praćenje nakon otpusta iz bolnice

- **Tjedan dana nakon otpusta:** kontrola u endokrinološkoj ambulanti ili putem e-maila ili telefona uz provjeru **natrija i FT4** u krvi.
- **Kontrolnu magnetnu rezonanciju (MR)** hipofize potrebno je učiniti **tri mjeseca nakon operacije**.
- **Tri mjeseca nakon operacije:** ponovna kratkotrajna hospitalizacija u Zavodu za endokrinologiju radi procjene uspješnosti operacije i hormonske funkcije hipofize.

Kada je potrebna hitna liječnička kontrola?

U slučaju pojave bistrog iscjetka iz nosa, temperature, glavobolje, mučnine, povraćanja ili poremećaja stanja svijesti potrebno je javiti se na hitni kontrolni pregled!

Povratak na posao

Povratak na posao ovisi o vrsti posla i brzini oporavka.

Većina pacijenata se može **vratiti svakodnevnim aktivnostima unutar nekoliko tjedana**, uz dogovor s endokrinologom i obiteljskim liječnikom.

Kod fizički zahtjevnih poslova osobito je važno pridržavati se **ograničenja tjelesne aktivnosti** prvih nekoliko tjedana.